

Λ.Κ.(m)

Αριθμός 384/2026

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ Α΄

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 4 Νοεμβρίου 2024, με την εξής σύνθεση: Άννα Καλογεροπούλου, Αντιπρόεδρος, Πρόεδρος του Α΄ Τμήματος, Ταξιαρχία Κόμβου, Παρασκευή Μπραϊμή, Μαρίνα-Αλεξάνδρα Τσακάλη, Σουλτάνα Κωνσταντίνου, Σύμβουλοι, Ευαγγελία Τζιράκη, Χαρίκλεια Χαραλαμπίδη, Πάρεδροι. Γραμματέας ο Νικόλαος Αθανασίου.

Για να δικάσει την από 8 Νοεμβρίου 2019 αίτηση:

του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.) και ήδη Ηλεκτρονικού Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e-Ε.Φ.Κ.Α.), που εδρεύει στην Αθήνα (Αγ. Κωνσταντίνου 16), ο οποίος παρέστη με τη δικηγόρο Βάια Ελισάβετ Λάμπρου (Α.Μ. 17947), που τη διόρισε με πληρεξούσιο,

κατά του ██████████ του ██████████, κατοίκου ██████████ Δήμου ██████████, ο οποίος παρέστη με ██████████ (Α.Μ. ██████████), που τη διόρισε με πληρεξούσιο.

Με την αίτηση αυτή ο αναιρεσείων Φορέας επιδιώκει να αναιρεθεί η υπ' αριθ. 166/2019 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Τριπόλεως.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως της εισηγήτριας, Παρέδρου Χαρίκλειας Χαραλαμπίδη.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε την πληρεξούσια του αναιρεσεϊόντος Φορέα, η οποία ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους αναιρέσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση και την πληρεξούσια του αναιρεσίβλητου, η οποία ζήτησε την απόρριψή της.

./.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου και

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
Σκέφθηκε κατά τον Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της κρινόμενης αίτησης δεν απαιτείται κατά νόμον καταβολή παραβόλου [άρ. 62 παρ. 3 περ. Θ' του ν. 4387/2016 (Α' 85), όπως η παρ. αυτή αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρ. 31 του ν. 4445/2016 (Α' 236)].

2. Επειδή, με την αίτηση αυτή ζητείται η αναίρεση της 166/2019 απόφασης του Τριμελούς Διοικητικού Εφετείου Τρίπολης, κατά το μέρος που με την απόφαση αυτή απορρίφθηκε έφεση του αναιρεσεύοντος ασφαλιστικού φορέα κατά της 284/2017 απόφασης του Τριμελούς Διοικητικού Πρωτοδικείου Ναυπλίου και κρίθηκε ότι ο αναιρεσίβλητος, ο οποίος απασχολήθηκε στο Υποκατάστημα Άργους του Ιδρύματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων – Ενιαίου Ταμείου Ασφάλισης Μισθωτών (ΙΚΑ-ΕΤΑΜ) από 17.8.2005 έως 28.11.2013 με βάση διαδοχικά συμφωνητικά που καταρτίστηκαν στο πλαίσιο προγραμμάτων απόκτησης εργασιακής εμπειρίας (stage) στις υπηρεσίες των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης και προέβλεπαν την ασφάλιση του απασχολούμενου μόνο στους κλάδους υγείας και κατά του κινδύνου επαγγελματικού ατυχήματος του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ σύμφωνα με τα άρθρα 18 του ν. 2458/1997 και 18 του ν. 2874/2000, υπαγόταν στην πλήρη ασφάλιση του αναιρεσεύοντος κατά το χρονικό διάστημα από 17.2.2007 έως 28.11.2013, κατά το οποίο η σχέση που τον συνέδεε με τον αναιρεσεύοντα ασφαλιστικό φορέα ως εργοδότη ήταν σχέση εξαρτημένης εργασίας. Με την πρωτόδικη απόφαση είχε γίνει δεκτή προσφυγή του αναιρεσίβλητου, είχε ακυρωθεί η 39/συν18/28.6.2016 απόφαση της Τοπικής Διοικητικής Επιτροπής (ΤΔΕ) του Υποκαταστήματος Άργους του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και είχε κριθεί ότι ο αναιρεσίβλητος υπαγόταν στην πλήρη ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για το σύνολο του χρονικού διαστήματος που καλυπτόταν από τα πιο πάνω

./.

σύμφωνητικά (από 17.8.2005 έως 28.11.2013).

3. Επειδή, η υπόθεση εισήχθη στην επταμελή σύνθεση του Α΄ Τμήματος λόγω σπουδαιότητας (άρθρο 14 παρ. 5 εδ. πρώτο του π.δ. 18/1989, Α΄ 8), κατόπιν διαγραφής της από το πινάκιο της πενταμελούς σύνθεσης του Τμήματος.

4. Επειδή, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 51Α του ν. 4387/2016, το οποίο προστέθηκε με το άρθρο 1 του ν. 4670/2020 (Α΄ 43), ο Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ), καθολικός διάδοχος του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ (άρθρα 51 παρ. 1, 53 παρ. 1 και 70 παρ. 1 και 9 του ν. 4387/2016) μετονομάστηκε σε Ηλεκτρονικό Εθνικό Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (e-ΕΦΚΑ) από την 1η.3.2020. Συνεπώς, ο e-ΕΦΚΑ νομίμως παραστάθηκε ως αναιρεσείων κατά τη συζήτηση της υπόθεσης στο ακροατήριο.

5. Επειδή, στην παρ. 1 του άρθρου 53 του π.δ. 18/1989 (Α΄ 8) ορίζεται ότι η αίτηση αναιρέσεως «(...) ασκείται (...) από (...) τη διάδικο διοικητική αρχή ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου ή από τον προϊστάμενό τους υπουργό, εφόσον δεν ορίζεται διαφορετικά, μέσα σε εξήντα ημέρες από τη χρονολογία δημοσίευσης της αποφάσεως (...)». Με τη διάταξη δε του άρθρου 9 του ν. 1066/1980 (Α΄ 183) ορίζεται ειδικώς ως προς τους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης ότι: «Η προθεσμία προς άσκησιν αναιρέσεως εκ μέρους του ΙΚΑ και των λοιπών Ασφαλιστικών Οργανισμών κατά τας διατάξεις του άρθρου 79 του Π.Δ. 341/1978 «περί της ενώπιον των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων διαδικασίας επί των υπαγομένων εις αυτά διοικητικών διαφορών δυνάμει του άρθρου 7 του Ν. 702/1977» άρχεται από της κοινοποίησεως προς ταύτα των καθ' ων η αναίρεσις αποφάσεων». Ακολούθως, η διέπουσα τους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης ειδική δικονομική ρύθμιση του πιο πάνω άρθρου 9 του ν. 1066/1980 επεκτάθηκε σε όλες τις διοικητικές αρχές με τη νεότερη διάταξη της παρ. 5 του άρθρου 22 του ν. 1868/1989 (Α΄ 230), με την οποία ορίζεται ότι «1. (...) 5. Η κατά τη διάταξη του άρθρου 53 του ν.δ.

170/1973 (π.δ. 18/1989 άρθρο 53, Κωδικοποίηση διατάξεων νόμων για το Συμβούλιο της Επικρατείας ΦΕΚ Α' 8) προθεσμία για την άσκηση αναίρεσης από το Δημόσιο ή τη διάδικη διοικητική αρχή στο Συμβούλιο της Επικρατείας αρχίζει από την κοινοποίηση της απόφασης στο Δημόσιο ή τη διάδικη αρχή». Σύμφωνα με τις ανωτέρω διατάξεις, η προθεσμία για την άσκηση αίτησης αναίρεσης από οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης και κάθε άλλη διοικητική αρχή κατά των τελεσίδικων αποφάσεων των διοικητικών δικαστηρίων είναι εξήντα ημερών και αρχίζει από την κοινοποίηση προς αυτά των πιο πάνω αποφάσεων (ΣΤΕ 2143, 1429/2024, 972/2024, 2464/2020, 1316, 887/2016, 2615/2014, 4022/2011, 2742/1999). Στην προκειμένη περίπτωση, η κρινόμενη αίτηση του αναιρεσιδόντος οργανισμού κοινωνικής ασφάλισης ασκήθηκε με κατάθεσή της στη γραμματεία του δικαστηρίου που εξέδωσε την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση στις 8.11.2019. Όπως προκύπτει από την ΕΦ261/15.9.2017/Χ973/14.6.2019 έκθεση επίδοσης του επιμελητή διοικητικών δικαστηρίων, Ασήμη Κωνσταντίνου, ενεργούντος κατά παραγγελία της γραμματέως του Β' Τμήματος του Διοικητικού Εφετείου Τρίπολης, επικυρωμένο αντίγραφο της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης κοινοποιήθηκε στον αναιρεσιδόντα ασφαλιστικό φορέα στις 15.7.2019. Με τα ανωτέρω πραγματικά και νομικά δεδομένα, λαμβανομένης υπόψη και της κατ' άρθρο 11 του Κώδικα Νόμων περί Δικών του Δημοσίου (κ.δ. της 26.6/10.7.1944, Α' 139) αναστολής των δικονομικών προθεσμιών κατά τη διάρκεια των δικαστικών διακοπών (ήδη περιόδου λειτουργίας των θερινών τμημάτων σύμφωνα με το άρθρο 12 παρ. 2 σε συνδυασμό με τα άρθρα 129 παρ. 7 και 158 του νέου Κώδικα Οργανισμού Δικαστηρίων και Κατάστασης Δικαστικών Λειτουργών - ν. 4938/2022, Α' 109) από 1.7.2019 έως 15.9.2019, στην υπό κρίση περίπτωση η 60νθήμερη προθεσμία άρχισε να τρέχει στις 16 Σεπτεμβρίου 2019 και, επομένως, δεν είχε εκπνεύσει κατά τον χρόνο κατάθεσης της κρινόμενης αίτησης στη γραμματεία του δικαστηρίου που εξέδωσε την αναιρεσιβαλλόμενη

./.

απόφαση στις 8.11.2019 (54η ημέρα της προθεσμίας). Αβασίμως δε ο αναιρεσίβλητος ισχυρίζεται με το από 14.9.2024 υπόμνημά του ότι η κρινόμενη αίτηση ασκήθηκε εκπροθέσμως, υποστηρίζοντας ότι κατά το δεύτερο εδάφιο της παρ. 1 του άρθρου 53 του π.δ. 18/1989 η 60νθήμερη προθεσμία του άρθρου 53 παρ. 1 του π.δ. 18/1989 κινήθηκε από τη δημοσίευση της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, η οποία έλαβε χώρα στις 14.5.2019 και είχε ήδη εκπνεύσει πριν τις 8.11.2019.

6. Επειδή, σύμφωνα με τις παρ. 3 και 4 του άρθρου 53 του π.δ.18/1989 (Α' 8), όπως οι παρ. αυτές αντικαταστάθηκαν με το άρθρο 12 παρ. 1 του ν. 3900/2010 (Α' 213) και περαιτέρω η παρ. 3 συμπληρώθηκε με το άρθρο 15 παρ. 2 του ν. 4446/2016 (Α' 240), αν πρόκειται για διαφορά που δεν έχει άμεσο χρηματικό αντικείμενο, ο αναιρεσείων βαρύνεται δικονομικώς με την υποχρέωση, επί ποινή ολικού ή μερικού απαραδέκτου της αίτησής του, να τεκμηριώσει με ειδικούς και συγκεκριμένους ισχυρισμούς που περιλαμβάνονται στο εισαγωγικό δικόγραφο ότι με καθέναν από τους προβαλλόμενους λόγους τίθεται συγκεκριμένο νομικό ζήτημα, δηλαδή ζήτημα ερμηνείας διάταξης νόμου ή γενικής αρχής του ουσιαστικού ή δικονομικού δικαίου, κρίσιμο για την επίλυση της ενώπιον του Δικαστηρίου αγομένης διαφοράς, επί του οποίου είτε δεν υπάρχει νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας είτε οι σχετικές κρίσεις και παραδοχές της προσβαλλόμενης απόφασης έρχονται σε αντίθεση προς νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας ή άλλου ανωτάτου δικαστηρίου ή προς ανέκκλητη απόφαση διοικητικού δικαστηρίου (ΣτΕ 1406/2023, 2785/2022, 624/2019, 1693/2018, 1452/2017). Εξάλλου, διαφορά μη άμεσου χρηματικού αντικειμένου αποτελεί, μεταξύ άλλων, η διαφορά η οποία ανακύπτει κατόπιν δικαστικής αμφισβήτησης πράξης ασφαλιστικού φορέα περί υπαγωγής στην ασφάλιση ή εξαίρεσης από την ασφάλιση (ΣτΕ 219/2024, 1300, 122/2023, 1632, 1657, 2017/2022, 150, 1949/2020, 889/2018, 2754/2017).

7. Επειδή, στην προκειμένη περίπτωση, από την αναιρεσιβαλλόμενη

./.

απόφαση προκύπτουν τα εξής: Με το από 10.8.2005 συμφωνητικό συνεργασίας, το οποίο συνήφθη μεταξύ του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ως εργοδότη και του αναιρεσίβλητου, ο τελευταίος τοποθετήθηκε σε θέση πρακτικής άσκησης ειδικότητας «ΔΕ Διοικητικού» στο Υποκατάστημα ΙΚΑ-ΕΤΑΜ Άργους για το χρονικό διάστημα από 17.8.2005 έως 16.2.2007 (18 μήνες). Το συμφωνητικό αυτό καταρτίστηκε στο πλαίσιο προγράμματος απόκτησης εργασιακής εμπειρίας ανέργων με βάση την 33072/25.5.2005 κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας με τίτλο «Πρόγραμμα Απόκτησης Εργασιακής Εμπειρίας (Stage) στις υπηρεσίες των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης» (Β' 249/25.2.2005). «Υπεύθυνος φορέας» του προγράμματος ήταν ο Οργανισμός Ασφάλισης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) και «φορέας υλοποίησης» το Υποκατάστημα Άργους του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Στο πιο πάνω συμφωνητικό αναφέρεται ότι μέσω του προγράμματος που προβλέφθηκε με την πιο πάνω κοινή υπουργική απόφαση (stage 2005) ο συμβαλλόμενος - απασχολούμενος θα αποκτήσει εργασιακή εμπειρία στο γνωστικό του αντικείμενο. Στο πιο πάνω συμφωνητικό περιέχονται, μεταξύ άλλων, οι εξής όροι: «Άρθρο 1: Στα πλαίσια του ανωτέρω προγράμματος STAGE ο Φορέας Υλοποίησης αναλαμβάνει την υποχρέωση να τοποθετήσει τον συμβαλλόμενο για το χρονικό διάστημα των δεκαοκτώ (18) μηνών, προκειμένου αυτός να αποκτήσει εργασιακή εμπειρία Άρθρο 2: Ο συμβαλλόμενος αποδέχεται την τοποθέτηση σε θέση προς απόκτηση εργασιακής εμπειρίας, σύμφωνα με τον σκοπό του παρόντος Συμφωνητικού και αναλαμβάνει την υποχρέωση να εξασκηθεί με συνέπεια και να επιδείξει επιμέλεια τόσο στην θεωρητική και πρακτική εξοικείωση με το εργασιακό περιβάλλον, διάρκειας ενός (1) μηνός, όσο και στην τοποθέτησή του σε συγκεκριμένη θέση, σχετική με τον τομέα της ειδίκευσής του, για την απόκτηση εργασιακής εμπειρίας διάρκειας δεκαεπτά (17) μηνών. Άρθρο 3: Το παρόν είναι Συμφωνητικό απόκτησης εργασιακής εμπειρίας

./.

διάρκειας δεκαοκτώ (18) μηνών. Η ισχύς του Συμφωνητικού αρχίζει την 17/8/2005 και λήγει την 16/2/2007 αυτοδικαίως και χωρίς την υποχρέωση καταβολής οποιασδήποτε αποζημίωσης εκ μέρους του φορέα ΟΑΕΔ.

Άρθρο 4: Ο ΟΑΕΔ, βάσει της με αριθμό 3203/47/30.11.2004 απόφασης του Διοικητικού Συμβουλίου του ΟΑΕΔ, αναλαμβάνει την χρηματοδότηση του προγράμματος καταβάλλοντας στους συμβαλλόμενους για κάθε ημέρα και συνολικά όχι πλέον των 22 ημερών ανά μήνα: 30 ευρώ ανά ημέρα μικτά για τους πτυχιούχους ΑΕΙ και ΤΕΙ ... 25 ευρώ ανά ημέρα μικτά για τους διπλωματούχους των ΙΕΚ και για τους αποφοίτους ΤΕΛ, ΕΠΛ ... και Λυκείου Γενικής Εκπαίδευσης ... Το ωράριο δεν θα υπερβαίνει τις επτά (7) ώρες ημερησίως, τις πέντε (5) ημέρες την εβδομάδα – Δευτέρα έως και Παρασκευή- και δεν θα πραγματοποιείται σε βραδινές ώρες πέραν της 22ης ώρας. ... Από την ως άνω ημερήσια αποζημίωση θα παρακρατείται ποσοστό 6,45% για ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και 1% κατά του επαγγελματικού κινδύνου, εφαρμοζομένων των διατάξεων του άρθρου 18 του Ν. 2458/1997 ... και του άρθρου 18 του Ν. 2874/2000. ...

Άρθρο 6: Ο Ο.Α.Ε.Δ. θα είναι ο Υπεύθυνος Φορέας για την υλοποίηση, διαχείριση, έλεγχο και γενική επίβλεψη της εκτέλεσης του προγράμματος, τόσο σε σχέση με το Συμβαλλόμενο και την πορεία του καθ' όλο το χρόνο της εξάσκησής του όσο και σε σχέση με τον Φορέα Υλοποίησης. Ειδικότερα συμφωνείται ότι ο Φορέας Υλοποίησης υποχρεούται να υποβάλει στον Υπεύθυνο Φορέα τα εξής δικαιολογητικά: ... ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ. Για κάθε μήνα και εντός του πρώτου δεκαημέρου του επόμενου μήνα, Μηνιαίο Δελτίο Παρουσιών του συμβαλλόμενου με τις ώρες και ημέρες παρακολούθησης του προγράμματος ...». Η χρονική διάρκεια της πιο πάνω εργασιακής σχέσης παρατάθηκε για 12 επιπλέον μήνες, δηλαδή έως 16.2.2008, με την 1781/27/5.6.2007 απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του ΟΑΕΔ και, τελικώς, διήρκεσε έως τις 19.5.2008, αφού υπολογίστηκαν και οι χορηγηθείσες στον αναιρεσίβλητο άδειες. Ακολούθως, με την

14654/276/10.4.2008 κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας (Β' 689/18.4.2008) καταρτίστηκε «Πρόγραμμα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας (Stage) στις υπηρεσίες του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ» (stage 2008), παρόμοιο με το προηγούμενο. Στο πλαίσιο υλοποίησης του δεύτερου αυτού προγράμματος καταρτίστηκε μεταξύ του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ως εργοδότη και του αναιρεσίβλητου το από 2.6.2008 οικείο συμφωνητικό συνεργασίας. Το συμφωνητικό αυτό ήταν όμοιου περιεχομένου με το προαναφερόμενο από 10.8.2005 συμφωνητικό ως προς όλους τους όρους του, πλην του πρώτου εδαφίου του άρθρου 4, στο οποίο ορίστηκε τα εξής: «Το Ι.Κ.Α. σύμφωνα με την υπ' αριθμ. 798/10/26.02.2008 απόφαση του Δ.Σ. του ΟΑΕΔ, αναλαμβάνει την χρηματοδότηση του προγράμματος με κάλυψη από τον προϋπολογισμό του και ο ΟΑΕΔ καταβάλλει στους συμβαλλόμενους για κάθε ημέρα και συνολικά όχι πλέον των 22 ημερών ανά μήνα: 30 ευρώ ανά ημέρα ...» και του έκτου και έβδομου εδαφίου του ίδιου άρθρου 4, σύμφωνα με τα οποία «Οι ασκούμενοι μπορούν να απουσιάσουν δικαιολογημένα ή αδικαιολόγητα (χωρίς να τους καταβάλλεται αποζημίωση και χωρίς υποχρέωση παράτασης του προγράμματος) για σαράντα (40) εργάσιμες ημέρες, καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος. Οι ασκούμενοι μπορούν να λάβουν άδεια διακοπών έως σαράντα (40) εργάσιμες ημέρες με αντίστοιχη παράταση του προγράμματος». Με βάση το συμφωνητικό αυτό ο αναιρεσίβλητος τοποθετήθηκε εκ νέου στη θέση πρακτικής άσκησης ειδικότητας «ΔΕ Διοικητικού» στο ίδιο Υποκατάστημα του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για άλλους 18 μήνες, δηλαδή από 18.6.2008 έως 17.12.2009, τελικώς, όμως, η απασχόλησή του διήρκεσε μέχρι 11.3.2010 λόγω των αδειών που του χορηγήθηκαν με βάση το συμφωνητικό αυτό. Μετά τη λήξη της πιο πάνω περιόδου απασχόλησης, ο αναιρεσίβλητος άσκησε αίτηση ασφαλιστικών μέτρων, υποβάλλοντας ταυτοχρόνως και αίτημα προσωρινής διαταγής, προκειμένου να παραμείνει στη θέση «ΔΕ Διοικητικού» του

./.

Υποκαταστήματος ΙΚΑ-ΕΤΑΜ Άργους όπου απασχολήθηκε έως την πιο πάνω ημερομηνία (11.3.2010). Δυνάμει προσωρινής διαταγής του Μονομελούς Πρωτοδικείου Αθηνών ο αναιρεσίβλητος επανήλθε στην προαναφερόμενη θέση στις 25.5.2010. Ακολούθως, με την 871/2011 απόφαση ασφαλιστικών μέτρων του πιο πάνω δικαστηρίου το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ως εργοδότης, υποχρεώθηκε να αποδέχεται προσωρινά την εργασία του αναιρεσίβλητου με τους όρους που ίσχυαν κατά τη λήξη της μεταξύ τους σύμβασης έως την έκδοση τελεσίδικης απόφασης επί της κύριας αγωγής του κατά τη διαδικασία εργατικών διαφορών. Σε εκτέλεση της τελευταίας αυτής δικαστικής απόφασης ο αναιρεσίβλητος παρέμεινε στην θέση «ΔΕ Διοικητικού» του Υποκαταστήματος ΙΚΑ-ΕΤΑΜ Άργους έως τις 28.11.2013. Καθ' όλο το ανωτέρω χρονικό διάστημα απασχόλησής του ο αναιρεσίβλητος παρείχε πενθήμερη εβδομαδιαία εργασία επτάωρης ημερήσιας διάρκειας χωρίς να ασφαλίζεται στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ πλήρως, αλλά μόνο για τον κλάδο ασθένειας σε είδος και για επαγγελματικό κίνδυνο. Ακολούθως, με την 3905/1.7.2014 δήλωση απασχόλησης – καταγγελία προς το Υποκατάστημα Άργους του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ο αναιρεσίβλητος ζήτησε να υπαχθεί στην πλήρη ασφάλισή του για το χρονικό διάστημα από 17.8.2005 έως 28.11.2013, ισχυριζόμενος ότι καθ' όλο το πιο πάνω χρονικό διάστημα παρείχε στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ εξηρητημένη εργασία. Προς απόδειξη του ισχυρισμού αυτού ο αναιρεσίβλητος συνυπέβαλε τον από 1.7.2014 αναλυτικό πίνακα των στοιχείων απασχόλησής του (παρουσιολόγιο) και επικαλέστηκε τη μαρτυρία τεσσάρων συναδέλφων του στο Υποκατάστημα ΙΚΑ-ΕΤΑΜ Άργους. Η δήλωση απασχόλησης – καταγγελία απορρίφθηκε με τη Μ3/20.1.2015 απόφαση του Διευθυντή του πιο πάνω Υποκαταστήματος του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ με την αιτιολογία ότι ο αναιρεσίβλητος απασχολήθηκε ως ασκούμενος, συμμετέχοντας σε προγράμματα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας ανέργων και, συνεπώς, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 18 του ν. 2458/1997 και 18 του ν. 2874/2000, υπαγόταν για όλο το χρονικό διάστημα της άσκησής του

μόνο στην ασφάλιση του κλάδου παροχών ασθένειας σε είδος και κινδύνου ατυχήματος του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Κατά της απορριπτικής αυτής απόφασης ο αναιρεσίβλητος άσκησε ένσταση ενώπιον της Τοπικής Διοικητικής Επιτροπής (ΤΔΕ) του Υποκαταστήματος ΙΚΑ-ΕΤΑΜ Άργους, με την οποία υποστήριξε ότι δικαιούνταν να υπαχθεί στην πλήρη ασφάλιση του πιο πάνω ασφαλιστικού φορέα, διότι, παρά το γεγονός ότι μεταξύ του ίδιου και του αναιρεσειόντος ασφαλιστικού φορέα, ως εργοδότη, είχαν συναφθεί συμβάσεις μαθητείας με σκοπό την απόκτηση εργασιακής εμπειρίας, καθ' όλη τη διάρκεια της απασχόλησής του στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ παρείχε, στην πραγματικότητα, εργασία υπό συνθήκες εξαρτημένης εργασίας κατά κύριο επάγγελμα και έναντι αμοιβής, εργαζόμενος ως μόνιμος διοικητικός υπάλληλος σε διάφορες υπηρεσίες του εν λόγω οργανισμού κοινωνικής ασφάλισης και συγκεκριμένα στο Τμήμα Εσόδων-Επιχειρήσεων και στο Τμήμα Παροχών - Συντάξεων. Προς απόδειξη των ισχυρισμών του ο αναιρεσίβλητος προσκόμισε ενώπιον της ΤΔΕ τα εξής στοιχεία: α) Την από 22.8.2013 βεβαίωση του Προϊσταμένου του Τμήματος Παροχών -Συντάξεων του Υποκαταστήματος ΙΚΑ-ΕΤΑΜ Άργους, σύμφωνα με την οποία, κατά το επίμαχο χρονικό διάστημα, είχε απασχοληθεί στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ Άργους χειριζόμενος την παραλαβή αιτήσεων και δικαιολογητικών σύνταξης αναπηρίας, γήρατος, θανάτου, τη συμπλήρωση ξενόγλωσσων εντύπων αλλοδαπών ασφαλιστικών φορέων, τη διακίνηση της αλληλογραφίας με άλλες υπηρεσίες συντάξεων, τα ΚΕΠΑ και άλλες διοικητικές υπηρεσίες και την πληροφόρηση ασφαλισμένων ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ως προς τις προϋποθέσεις συνταξιοδότησης, τηρώντας το ωράριο μόνιμα διορισμένου υπαλλήλου και β) Την από 25.4.2011 ένορκη βεβαίωση ενώπιον του Ειρηνοδικείου Άργους, ληφθείσα στο πλαίσιο εκδίκασης υπόθεσης του αναιρεσίβλητου στο Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών, με την οποία ο υπάλληλος του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ Άργους, Νικόλαος Γραμματικός, βεβαίωνε ενόρκως ότι, καθ' όλο το κρίσιμο χρονικό διάστημα ο αναιρεσίβλητος ακολουθούσε το ωράριο

./.

εργασίας του μόνιμου προσωπικού, ασκούσε τα ίδια με αυτό διοικητικής φύσης καθήκοντα και τελούσε υπό τις οδηγίες και εντολές των προϊσταμένων του ως προς τον τρόπο, τον τόπο και τον χρόνο εκτέλεσης της εργασίας του. Εξάλλου, ενώπιον της ΤΔΕ κατέθεσαν η Παναγιώτα Γκανά, υπάλληλος του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ Άργους και η Ιωάννα Κατσιαδράμη, ασφαλισμένη του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Σύμφωνα με τη μαρτυρική κατάθεση της πρώτης ο αναιρεσίβλητος ήταν συνεπής στην άσκηση των καθηκόντων του, ενώ σύμφωνα με τη δεύτερη, ο αναιρεσίβλητος είχε χειριστεί υπόθεσή της και την είχε εξυπηρετήσει αποτελεσματικώς. Η ένσταση απορρίφθηκε ως αβάσιμη με την 39/συν.18/28.6.2016 απόφαση της ΤΔΕ του Υποκαταστήματος Άργους του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, αφού έγινε δεκτό ότι η Μ3/20.1.2015 απόφαση του Διευθυντή του ίδιου Υποκαταστήματος περί μη υπαγωγής του αναιρεσίβλητου στην πλήρη ασφάλιση του ασφαλιστικού αυτού φορέα ήταν νομίμως αιτιολογημένη. Κατά της απόφασης της ΤΔΕ ο αναιρεσίβλητος άσκησε προσφυγή ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Ναυπλίου. Η προσφυγή έγινε δεκτή από το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, το οποίο έκρινε ότι ο αναιρεσίβλητος απασχολήθηκε ως διοικητικός υπάλληλος σε διάφορες υπηρεσίες του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ Άργους, ως εργοδότη, με σχέση εξηρημένης εργασίας κατά το χρονικό διάστημα από 17.8.2005 έως 28.11.2013, υπαγόμενος στην πλήρη ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ως ασφαλιστικού φορέα, ανεξαρτήτως του τίτλου των προγραμμάτων και των συμφωνητικών με βάση τα οποία προσλήφθηκε. Τούτο διότι, κατά το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, η απασχόληση του αναιρεσίβλητου δεν αποσκοπούσε, στην πραγματικότητα, στην απόκτηση επαγγελματικής εμπειρίας, αλλά στην παροχή εξηρημένης εργασίας για την κάλυψη πάγιων και διαρκών αναγκών του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, κατά καταστρατήγηση των διατάξεων της εργατικής και κοινωνικοασφαλιστικής νομοθεσίας. Κατόπιν τούτου, με την πρωτόδικη απόφαση ακυρώθηκε η 39/συν.18/28.6.2016 απόφαση της ΤΔΕ του Υποκαταστήματος του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ Άργους και αναγνωρίστηκε ότι

ο αναιρεσίβλητος είχε απασχοληθεί στο εν λόγω Υποκατάστημα του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ως εργοδότη, από 17.8.2005 έως 18.11.2013 με σχέση εξαρτημένης εργασίας, υπαγόμενος στην πλήρη ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ως ασφαλιστικού φορέα. Κατά της πρωτόδικης απόφασης ο ΕΦΚΑ, ως καθολικός διάδοχος του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, άσκησε έφεση ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Τρίπολης, η οποία έγινε εν μέρει δεκτή από το δευτεροβάθμιο δικαστήριο. Ειδικότερα, το δικάσαν διοικητικό εφετείο ερμήνευσε τη διάταξη του άρθρου 2 παρ. 1 εδαφ. α' του αν. ν. 1846/1951 και έκρινε ότι: α) προϋπόθεση για την υπαγωγή στην ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ είναι η παροχή εξηρημένης εργασίας έναντι αμοιβής, β) σχέση εξαρτημένης εργασίας υφίσταται όταν ο παρέχων την εργασία του έναντι αμοιβής, ανεξαρτήτως του τρόπου καθορισμού και καταβολής της αμοιβής αυτής, τελεί κατά την εκτέλεση της εργασίας του σε νομική εξάρτηση έναντι του εργοδότη, εκδηλούμενη στο δικαίωμα του τελευταίου να επιτηρεί και καθοδηγεί τον εργαζόμενο ως προς τον τρόπο, τον τόπο και τον χρόνο παροχής της εργασίας του, γ) υφίσταται, επίσης, τέτοια σχέση και στην περίπτωση μαθητευόμενου που παρέχει εργασία έναντι αμοιβής και τελεί κατά την εκτέλεση της εργασίας του σε νομική εξάρτηση έναντι του εργοδότη, επιδιώκοντας παραλλήλως και την απόκτηση γνώσεων ή επαγγελματικής κατάρτισης, εφόσον προέχων σκοπός στη σχέση αυτή είναι η παροχή εξηρημένης εργασίας και όχι η απόκτηση επαγγελματικής εμπειρίας, δ) αν συντρέχει η προϋπόθεση της παροχής εξηρημένης εργασίας έναντι αμοιβής, η ασφάλιση του εργαζομένου στην πλήρη ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ είναι υποχρεωτική και ε) τα δικαστήρια της ουσίας κρίνουν με βάση τα πραγματικά περιστατικά κάθε περίπτωσης για το αν παρέχεται ή όχι εξαρτημένη εργασία, ανεξάρτητα από τον χαρακτηρισμό που προσδίδουν στη σχέση οι ενδιαφερόμενοι. Στη συνέχεια, το δικάσαν διοικητικό εφετείο, ερμηνεύοντας τις διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 4 του αν.ν. 1846/1951 (όπως αυτές συμπληρώθηκαν με το άρθρο 2 παρ. 4 του ν. 2335/1995 και ακολούθως αντικαταστάθηκαν

./.

αρχικώς με το άρθρο 18 του ν. 2458/1997 και τελικώς με το άρθρο 18 παρ. 6 του ν. 3144/2003), 18 του ν. 2874/2000, 20 του ν. 2639/1998 και 32 παρ. 12 του ν. 3232/2004, καθώς και τις διατάξεις του άρθρου μόνου της 33072/25.2.2005 απόφασης των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας και τις διατάξεις της ομοίου περιεχομένου νεότερης απόφασης των ίδιων Υπουργών με αριθμό 14654/276/10.4.2008, έκρινε ότι τα καταρτισθέντα με τις πιο πάνω υπουργικές αποφάσεις προγράμματα διάρκειας 18 μηνών αποσκοπούσαν, αφενός μεν στην απόκτηση εργασιακής εμπειρίας και στην προσαρμογή των επαγγελματικών προσόντων των ανέργων στην εξέλιξη και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας στον τομέα της ειδίκευσης, αφετέρου δε στην εξυπηρέτηση των υπηρεσιακών αναγκών των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης (ΟΚΑ). Περαιτέρω, το δικάσαν δικαστήριο έκρινε ότι η 18μηνη διάρκεια του προγράμματος αυτού συνδεόταν με τη φύση της επαγγελματικής κατάρτισης και ότι, επομένως, κατά τη διάρκεια των 18 αυτών μηνών προείχε η επαγγελματική κατάρτιση των συμμετεχόντων στα προγράμματα αυτά ανέργων με συνέπεια αυτοί να υπάγονται στην ασφάλιση των κλάδων παροχών ασθενείας σε είδος και κατά του κινδύνου ατυχήματος του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, σύμφωνα με τα άρθρα 18 ν. 2458/1997 και 18 ν. 2874/2000 και τον σχετικό όρο των συμφωνητικών μεταξύ του αναιρεσειόντος ως εργοδότη και του αναιρεσίβλητου. Συνεπώς, κατά το δικάσαν διοικητικό εφετείο, μη νομίμως κρίθηκε πρωτοδίκως ότι ο αναιρεσίβλητος απασχολήθηκε στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ Άργους με σχέση εξηρημένης εργασίας, υπαγόμενος στην πλήρη ασφάλιση του ασφαλιστικού αυτού φορέα κατά το χρονικό διάστημα των πρώτων 18 μηνών, δηλαδή από 17.8.2005 έως 16.2.2007. Αντιθέτως, όσον αφορά το πέραν των πρώτων 18 μηνών χρονικό διάστημα, δηλαδή από 17.2.2007 έως 28.11.2013, το δικάσαν διοικητικό εφετείο δέχθηκε ότι η κρίση του δικάσαντος διοικητικού πρωτοδικείου ότι ο αναιρεσίβλητος απασχολήθηκε

στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ με σχέση εξαρτημένης εργασίας είναι νόμιμη. Τούτο διότι, κατά το δικάσαν διοικητικό εφετείο, μετά το πρώτο δεκαοκτάμηνο, το επίμαχο πρόγραμμα απασχόλησης ανέργων δεν σκόπευε, στην πραγματικότητα, στην απόκτηση επαγγελματικής εμπειρίας από τον αναιρεσίβλητο, αλλά στην παροχή από αυτόν εξαρτημένης εργασίας, λόγω της οποίας έπρεπε να υπαχθεί στην πλήρη ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Με τις σκέψεις αυτές, το δικάσαν διοικητικό εφετείο δέχθηκε την έφεση του αναιρεσειόντος ασφαλιστικού φορέα εν μέρει, δηλαδή μόνο κατά το μέρος που αφορούσε το χρονικό διάστημα των πρώτων 18 μηνών (από 17.8.2005 έως 16.2.2007), ενώ την απέρριψε κατά το μέρος που αφορούσε το χρονικό διάστημα από 17.2.2007 έως 28.11.2013 και, στη συνέχεια, εξαφάνισε την πρωτόδικη απόφαση κατά το μέρος που αφορούσε την απασχόληση του αναιρεσίβλητου κατά το χρονικό διάστημα από 17.8.2005 έως 16.2.2007, δικάζοντας δε την προσφυγή του αναιρεσίβλητου κατά το μέρος που αφορούσε το χρονικό αυτό διάστημα, την απέρριψε.

8. Επειδή, η κρινόμενη αίτηση, ως εκ του χρόνου άσκησής της στις 8.11.2019 με κατάθεσή της στη γραμματεία του δικαστηρίου που εξέδωσε την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, διέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 12 παρ. 1 του ν. 3900/2010. Με την αίτηση δε αυτή άγεται κατ' αναίρεση διαφορά που αφορά την υπαγωγή στην ασφάλιση και, συνεπώς, δεν έχει άμεσο χρηματικό αντικείμενο, σύμφωνα με τα εκτεθέντα στη σκέψη 5. Επομένως, για το παραδεκτό της αίτησης αυτής απαιτείται προβολή ισχυρισμών είτε περί αντίθεσης της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης προς απόφαση ανωτάτου δικαστηρίου ή προς ανέκκλητη απόφαση διοικητικού δικαστηρίου είτε περί έλλειψης νομολογίας του Συμβουλίου της Επικρατείας για νομικό ζήτημα που τίθεται με λόγο αναίρεσης. Αβασίμως δε ισχυρίζεται ο αναιρεσίβλητος με το από 16.9.2024 υπόμνημά του ότι η υπό κρίση διαφορά έχει χρηματικό αντικείμενο, υπολειπόμενο των 40.000 ευρώ και ότι, κατά συνέπεια, η

./.

κρινόμενη αίτηση πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη, ανεξαρτήτως της προβολής ισχυρισμών με το περιεχόμενο που επιβάλλεται από τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 53 του π.δ. 18/1989, όπως αυτή αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του πιο πάνω άρθρου 12 του ν. 3900/2010.

9. Επειδή, με τον πρώτο λόγο αναίρεσης προβάλλεται ότι το δικάσαν δικαστήριο εξέφερε κρίση ως προς τη φύση της απασχόλησης του αναιρεσίβλητου στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ως εργοδότη, κατά το χρονικό διάστημα από 17.2.2007 έως 28.11.2013, κατά παράβαση των διατάξεων των άρθρων 103 παρ. 8 του Συντάγματος και 2, 6, 7, και 11 του π.δ. 164/2004, σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 1 και 4 του αν. ν. 1846/1951 και 18 του ν. 2874/2000, με αποτέλεσμα να επιφέρει, κατ' ουσίαν, ανεπίτρεπτη μετατροπή του ένδικου συμφωνητικού εργασιακής εμπειρίας ανέργων από σύμβαση μαθητείας σε σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου και να υπαγάγει τον αναιρεσίβλητο στην πλήρη ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ήδη αναιρεσειόντος ασφαλιστικού φορέα, παρά το γεγονός ότι η πιο πάνω μετατροπή της σύμβασης μεταξύ των αντιδίκων μερών απαγορευόταν από το Σύνταγμα. Προς θεμελίωση του παραδεκτού του λόγου αυτού αναίρεσης προβάλλεται βασίμως ότι δεν υπάρχει νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας για το ζήτημα αν το δικαστήριο της ουσίας, κρίνοντας ότι ο αναιρεσίβλητος απασχολήθηκε κατά το επίμαχο χρονικό διάστημα από 17.2.2007 έως 28.11.2013 στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ με σχέση εξαρτημένης εργασίας, προέβη, κατ' ουσίαν, σε ανεπίτρεπτη μετατροπή συμφωνητικών περί απόκτησης εργασιακής εμπειρίας ανέργων σε Οργανισμούς Κοινωνικής Ασφάλισης, συναφθέντων μετά την έναρξη ισχύος του π.δ. 164/2004, σε σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου, ενόψει των οριζόμενων με τις διατάξεις του άρθρου 103 παρ. 8 του Συντάγματος. Συνεπώς, ο λόγος αυτός αναίρεσης προβάλλεται παραδεκτως από την άποψη της συνδρομής των προϋποθέσεων του άρθρου 12 παρ. 1 του

ν. 3900/2010 και είναι περαιτέρω εξεταστέος. Αβασίμως δε ισχυρίζεται ο αναιρεσίβλητος με το από 16.9.2024 υπόμνημά του ότι για το τιθέμενο με τον λόγο αυτόν αναίρεσης νομικό ζήτημα υπάρχει νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ 2754/2017, 3130/2017, 17/2018, 193/2018, 888/2018, 889/2018), η οποία συμπορεύεται με τη σχετική κρίση του δικάσαντος δικαστηρίου, διότι η υφιστάμενη νομολογία του Δικαστηρίου, την οποία επικαλείται ο αναιρεσίβλητος, δεν αφορά το ανωτέρω νομικό ζήτημα. Ειδικότερα, η υφιστάμενη νομολογία του Δικαστηρίου, όπως αυτή αποτυπώνεται στις προαναφερόμενες δικαστικές αποφάσεις, αφενός μεν αφορά προγράμματα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας συνταχθέντων με βάση την 34100/24.11.1999 απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, με την οποία καταρτίστηκε πρόγραμμα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας στη φύλαξη σχολικών κτηρίων και όχι τις 33072/25.2.2005 και 14654/276/10.4.2008 αποφάσεις των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, με τις οποίες καταρτίστηκαν προγράμματα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας σε υπηρεσίες Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης, αφετέρου δε αφορά συμφωνητικά απασχόλησης που συνάφθηκαν πριν την έναρξη ισχύος του π.δ. 164/2004, δηλαδή πριν τις 19.7.2004, και όχι συμφωνητικά, όπως εν προκειμένω, τα οποία συνάφθηκαν μετά την πιο πάνω ημερομηνία, δεδομένου ότι το πρώτο συμφωνητικό μεταξύ του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ και του αναιρεσίβλητου συνάφθηκε στις 10.8.2005.

10. Επειδή, στις παρ. 7 και 8 του άρθρου 103 του Συντάγματος, όπως οι παράγραφοι αυτές προστέθηκαν με το από 6.4.2001 Ψήφισμα της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής (Α' 85/18.4.2001), ορίζονται τα εξής: «7. Η πρόσληψη υπαλλήλων στο Δημόσιο και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, όπως αυτός καθορίζεται κάθε φορά, πλην των περιπτώσεων της παραγράφου 5, γίνεται είτε με διαγωνισμό είτε με επιλογή σύμφωνα με προκαθορισμένα και αντικειμενικά κριτήρια και υπάγεται στον έλεγχο

./.

ανεξάρτητης αρχής, όπως νόμος ορίζει. Νόμος μπορεί να προβλέπει ειδικές διαδικασίες επιλογής που περιβάλλονται με αυξημένες εγγυήσεις διαφάνειας και αξιοκρατίας ή ειδικές διαδικασίες επιλογής προσωπικού για θέσεις το αντικείμενο των οποίων περιβάλλεται από ειδικές συνταγματικές εγγυήσεις ή προσιδιάζει σε σχέση εντολής. 8. Νόμος ορίζει τους όρους, και τη χρονική διάρκεια των σχέσεων εργασίας ιδιωτικού δικαίου στο Δημόσιο και τον ευρύτερο δημόσιο τομέα, όπως αυτός καθορίζεται κάθε φορά, για την κάλυψη είτε οργανικών θέσεων ... είτε πρόσκαιρων είτε απρόβλεπτων και επείγουσών αναγκών κατά το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 2. Απαγορεύεται η από το νόμο μονιμοποίηση προσωπικού που υπάγεται στο πρώτο εδάφιο ή η μετατροπή των συμβάσεών του σε αορίστου χρόνου. Οι απαγορεύσεις της παραγράφου αυτής ισχύουν και ως προς τους απασχολούμενους με σύμβαση έργου». Με τις ανωτέρω διατάξεις των παρ. 7 και 8 του άρθρου 103 του Συντάγματος, οι οποίες προστέθηκαν κατά τη συνταγματική αναθεώρηση του έτους 2001 με σκοπό τη διασφάλιση των αρχών της ισότητας ενώπιον του νόμου, της αξιοκρατίας και της διαφάνειας κατά τις προσλήψεις στο Δημόσιο και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, επιβάλλονται στον κοινό νομοθέτη και στη Διοίκηση αυστηροί όροι σχετικά με την πρόσληψη προσωπικού για την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών του Δημοσίου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Σύμφωνα δε με τις διατάξεις αυτές αποκλείεται η μετατροπή διαδοχικών συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου που συνάπτονται υπό το κράτος της ισχύος τους με το Δημόσιο, τους ΟΤΑ και όλους τους λοιπούς φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα σε έγκυρες συμβάσεις αόριστου χρόνου (ΑΠ 954/2023, 6/2022 Ολομ).

11. Επειδή, περαιτέρω, στο πλαίσιο συμμόρφωσης της Ελλάδας προς την 1999/70/ΕΚ Οδηγία του Συμβουλίου της 28.6.1999 «σχετικά με τη συμφωνία πλαίσιο για την εργασία ορισμένου χρόνου που συνήφθη από την CES, την UNICE και το CEEP» (L 175), εκδόθηκε, μεταξύ άλλων,

./.

το π.δ. 164/2004 με τίτλο «Ρυθμίσεις για τους εργαζόμενους με συμβάσεις ορισμένου χρόνου στο δημόσιο τομέα» (Α' 134 και διορθ. σφαλμ. Α' 135), το οποίο ισχύει από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, δηλαδή από τις 19.7.2004. Σύμφωνα με το άρθρο 2 του π.δ/τος αυτού: «Οι διατάξεις αυτού του διατάγματος εφαρμόζονται στο προσωπικό του δημόσιου τομέα ... το οποίο εργάζεται με σύμβαση ή σχέση εξαρτημένης εργασίας ορισμένου χρόνου, ή σύμβαση έργου ή άλλη σύμβαση ή σχέση που υποκρύπτει σχέση εξαρτημένης εργασίας. 2. Με την επιφύλαξη των οριζόμενων στην παρ. 6 του άρθρ. 11, το παρόν διάταγμα δεν εφαρμόζεται: α) Στις σχέσεις επαγγελματικής κατάρτισης και στη σύμβαση ή σχέση μαθητείας. β) Στις συμβάσεις ή τις σχέσεις εργασίας που έχουν συναφθεί στο πλαίσιο ενός ειδικού προγράμματος κατάρτισης, ένταξης και επαγγελματικής επανεκπαίδευσης υποστηριζόμενου από τον Οργανισμό Ανάπτυξης Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.). γ) ...». Στο άρθρο 5 του πιο πάνω π.δ/τος ορίζεται ότι: «1. Απαγορεύονται οι Διαδοχικές συμβάσεις, που καταρτίζονται και εκτελούνται μεταξύ του ίδιου εργοδότη και του ίδιου εργαζόμενου με την ίδια ή παρεμφερή ειδικότητα και με τους ίδιους ή παρεμφερείς όρους εργασίας, εφόσον μεταξύ των συμβάσεων αυτών μεσολαβεί χρονικό διάστημα μικρότερο των τριών μηνών. 2. Η κατάρτιση των συμβάσεων αυτών επιτρέπεται κατ' εξαίρεση, εφόσον δικαιολογείται από αντικειμενικούς λόγους. Αντικειμενικός λόγος υφίσταται, όταν οι επόμενες της αρχικής συμβάσεως συνάπτονται για την εξυπηρέτηση ειδικών ομοειδών αναγκών που σχετίζονται ευθέως και αμέσως με τη μορφή ή το είδος ή τη δραστηριότητα της επιχείρησης». Στο άρθρο 6 του ίδιου π.δ/τος ορίζεται ότι: «1. Συμβάσεις που καταρτίζονται διαδοχικώς και εκτελούνται μεταξύ του ίδιου εργοδότη και του ίδιου εργαζόμενου με την ίδια ή παρεμφερή ειδικότητα και με τους ίδιους ή παρεμφερείς όρους εργασίας, απαγορεύεται να υπερβαίνουν τους είκοσι τέσσερις (24) μήνες σε συνολικό χρόνο διάρκειας της απασχόλησης, είτε συνάπτονται κατ'

./.

εφαρμογήν του προηγούμενου άρθρου είτε συνάπτονται κατ' εφαρμογήν άλλων διατάξεων της κειμένης νομοθεσίας» και στο άρθρο 7 του ίδιου π.δ. 164/2004 ότι: «1. Οποιαδήποτε σύμβαση συνάπτεται κατά παράβαση των διατάξεων των άρθρων 5 και 6 του παρόντος διατάγματος είναι αυτοδικαίως άκυρη. 2. Σε περίπτωση που η άκυρη σύμβαση εκτελέσθηκε εν όλω ή εν μέρει, καταβάλλονται στον εργαζόμενο τα οφειλόμενα βάσει αυτής χρηματικά ποσά, τυχόν δε καταβληθέντα δεν αναζητούνται. Ο εργαζόμενος έχει δικαίωμα, για το χρόνο που εκτελέσθηκε η άκυρη σύμβαση εργασίας, να λάβει ως αποζημίωση το ποσό το οποίο δικαιούται ο αντίστοιχος εργαζόμενος αορίστου χρόνου σε περίπτωση καταγγελίας της συμβάσεώς του. Εάν οι άκυρες συμβάσεις είναι περισσότερες, ως χρόνος για τον υπολογισμό της αποζημίωσης λαμβάνεται η συνολική διάρκεια απασχόλησης με βάση τις άκυρες συμβάσεις. ...». Περαιτέρω, με τις μεταβατικού χαρακτήρα διατάξεις του άρθρου 11 του π.δ. 164/2004 ορίζονται τα εξής: «Διαδοχικές συμβάσεις κατά την παρ. 1 του άρθρου 5 του παρόντος διατάγματος, οι οποίες έχουν συναφθεί πριν την έναρξη ισχύος του παρόντος και είναι ενεργές έως την έναρξη ισχύος αυτού, συνιστούν εφεξής σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου εφόσον συντρέχουν αθροιστικά οι ακόλουθες προϋποθέσεις: α) Συνολική χρονική διάρκεια διαδοχικών συμβάσεων τουλάχιστον είκοσι τεσσάρων (24) μηνών έως την έναρξη ισχύος του διατάγματος, ανεξαρτήτως αριθμού ανανεώσεων συμβάσεων ή τρεις τουλάχιστον ανανεώσεις πέραν της αρχικής σύμβασης κατά την παρ. 1 του άρθρου 5 του παρόντος διατάγματος, με συνολικό ελάχιστο χρόνο απασχόλησης δέκα οκτώ (18) μηνών, μέσα σε συνολικό χρονικό διάστημα είκοσι τεσσάρων (24) μηνών από την αρχική σύμβαση. ...».

12. Επειδή, εξάλλου, στο άρθρο 20 του ν. 2639/1998 με τίτλο του νόμου «Ρύθμιση εργασιακών σχέσεων, σύσταση Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας και άλλες διατάξεις» (Α' 205) ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής: «1. Ο Ο.Α.Ε.Δ. μπορεί να αναθέτει στο Δημόσιο, σε φορείς του Δημοσίου,

συμπεριλαμβανομένων των επιχειρήσεων και οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης σε επιχειρήσεις του ευρύτερου δημόσιου τομέα, σε Ν.Π.Ι.Δ., σε πιστοποιημένα Κέντρα Επαγγελματικής Κατάρτισης, σε Α.Ε.Ι.-Τ.Ε.Ι. και σε ιδιωτικές επιχειρήσεις ημεδαπής ή αλλοδαπής την υλοποίηση στο θεωρητικό ή στο πρακτικό μέρος ή στο σύνολό του προγραμμάτων της Συνεχιζόμενης Επαγγελματικής Κατάρτισης ανέργων.

... 15. Ο Ο.Α.Ε.Δ. μπορεί να συνεργάζεται με φορείς της παραγράφου 1, με σκοπό την υλοποίηση προγραμμάτων απόκτησης εργατικής εμπειρίας ανέργων αποφοίτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και αποφοίτων Λυκείου. Με απόφαση του Υπουργού Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μετά από γνώμη του Δ.Σ. του Ο.Α.Ε.Δ., καθορίζονται το ύψος της ημερήσιας αποζημίωσης, οι ειδικότητες σε σχέση με τις θέσεις πρακτικής άσκησης, η διάρκεια, ο αριθμός και η ηλικία των δικαιούχων και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την εφαρμογή των προγραμμάτων του προηγούμενου εδαφίου. Για την ασφάλιση των συμμετεχόντων στα προγράμματα αυτά εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 18 του ν. 2458/1997 (ΦΕΚ 15 Α')». Στο δε άρθρο 32 παρ. 12 του ν. 3232/2004 (Α' 48), όπως αυτό αντικαταστάθηκε αρχικώς με το άρθρο 13 του ν. 3302/2004 (Α' 267) ορίζεται ότι: «Το Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ., ο Ο.Γ.Α., ο Ο.Α.Ε.Ε. και λοιποί φορείς κοινωνικής ασφάλισης, αρμοδιότητας Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μπορούν να συνάπτουν, ύστερα από απόφαση του Διοικητικού τους Συμβουλίου και των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας συμβάσεις με τον Ο.Α.Ε.Δ. ή θυγατρικές εταιρείες αυτού, για τη διάθεση για ορισμένο χρόνο, που δεν μπορεί να υπερβαίνει τους δεκαοκτώ (18) μήνες, ατόμων από τα Προγράμματα (κατάρτιση ή απόκτηση εργασιακής εμπειρίας) ανέργων του Ο.Α.Ε.Δ., για τη διεκπεραίωση εργασιών χορήγησης ασφαλιστικών παροχών όταν το τακτικό προσωπικό των Φορέων Ασφάλισης δεν επαρκεί για την έγκαιρη διεκπεραίωση των εργασιών αυτών. Η δαπάνη για την άσκηση αυτή βαρύνει τους Φορείς Κοινωνικής

Ασφάλισης και καταβάλλεται στον αντισυμβαλλόμενο». Στη συνέχεια, η πιο πάνω παρ. 12 του άρθρου 32 του ν. 3232/2004 αντικαταστάθηκε με το άρθρο 8 του ν. 3552/2007 (Α' 77) ως εξής: «Το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ο ΟΓΑ, ο ΟΑΕΕ και λοιποί Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης αρμοδιότητας Γενικής Γραμματείας Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μπορούν να συνάπτουν, ύστερα από απόφαση του Διοικητικού τους Συμβουλίου, που εγκρίνεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, συμβάσεις με τον ΟΑΕΔ ή θυγατρικές εταιρείες αυτού για τη διάθεση για ορισμένο χρόνο που δεν μπορεί να υπερβαίνει τους δεκαοκτώ (18) μήνες, ατόμων από προγράμματα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας ανέργων του ΟΑΕΔ σε θέματα κοινωνικής ασφάλισης. Η δαπάνη για την άσκηση αυτή βαρύνει τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης και καταβάλλεται στον αντισυμβαλλόμενο. Κατ' εξαίρεση, συμβάσεις ιδίου περιεχομένου με Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης που λήγουν από 1.1.2007 έως 31.12.2007 δύνανται να παρατείνονται για δώδεκα (12) μήνες από την ημερομηνία λήξης τους».

13. Επειδή, κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 15 του άρθρου 20 του ν. 2639/1998 εκδόθηκαν οι 33072/25.2.2005 και 14654/276/10.4.2008 αποφάσεις των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας [B' 249 (διόρθωση σφαλμάτων 400/28.3.2005), και B' 689, αντιστοίχως), με τις οποίες προβλέφθηκαν όλες οι αναγκαίες λεπτομέρειες για την κατάρτιση του προγράμματος απόκτησης εργασιακής εμπειρίας (stage) ανέργων ηλικίας 22 - 40 ετών, η μεν πρώτη, μεταξύ άλλων, σε υπηρεσίες Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης, η δε δεύτερη μόνο στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ. Ειδικότερα, στο άρθρο μόνο της 33072/25.2.2005 κοινής υπουργικής απόφασης προβλέπονται, μεταξύ άλλων, τα εξής: «1. ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ. Το πρόγραμμα αφορά την απασχόληση 2.867 ανέργων (εγγεγραμμένων στα μητρώα ανέργων του Ο.Α.Ε.Δ.) στις διοικητικές υπηρεσίες και τις μονάδες υγειονομικής περίθαλψης των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης ανά

την Ελλάδα, για χρονική περίοδο δεκαοκτώ (18) μηνών, σύμφωνα με τον ακόλουθο πίνακα: ... Σκοπός του προγράμματος είναι: Η απόκτηση εργασιακής εμπειρίας, η προσαρμογή των επαγγελματικών προσόντων στην εξέλιξη και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας στον τομέα της ειδίκευσής τους, ανέργων πτυχιούχων Α.Ε.Ι., Τ.Ε.Ι., διπλωματούχων Ι.Ε.Κ., αποφοίτων Λυκείου Γενικής Εκπαίδευσης, Τ.Ε.Λ., Ε.Π.Λ. Τ.Ε.Ε. Β' Κύκλου. Η εξυπηρέτηση των υπηρεσιακών αναγκών των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης στην διεκπεραίωση των εργασιών χορήγησης ασφαλιστικών παροχών. Η εξυπηρέτηση των υπηρεσιακών αναγκών των μονάδων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας υγειονομικής περίθαλψης των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης. 2. ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ. Η διάρκεια του προγράμματος ορίζεται στους δεκαοκτώ (18) μήνες, εκ των οποίων ένας (1) μήνας αφορά θεωρητική και πρακτική ενημέρωση, καθώς και εξοικείωση με το εργασιακό περιβάλλον και δεκαεπτά (17) μήνες αφορούν τοποθέτηση σε θέσεις του τομέα ειδίκευσής τους για απόκτηση εργασιακής εμπειρίας. ...12. ΩΡΑΡΙΟ – [ΑΠΟΥΣΙΕΣ]. Οι ασκούμενοι μπορούν να απουσιάσουν δικαιολογημένα ή αδικαιολόγητα (χωρίς να τους καταβάλλεται αποζημίωση και χωρίς υποχρέωση παράτασης του προγράμματος) για σαράντα (40) εργάσιμες ημέρες, καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος. Οι ασκούμενοι μπορούν να λάβουν άδεια διακοπών έως σαράντα (40) εργάσιμες ημέρες με αντίστοιχη παράταση του προγράμματος. Η εργασιακή τους εμπειρία δεν θα υπερβαίνει τις επτά (7) ώρες ημερησίως, τις πέντε (5) ημέρες την εβδομάδα (Δευτέρα έως Παρασκευή) και δεν θα πραγματοποιείται σε βραδινές ώρες (πλέον της 22ας). Σε περίπτωση που ο/η ασκούμενος/η ζητήσει άδεια παράτασης του προγράμματος (για λόγους υγείας, εγκυμοσύνης κ.λ.π.), πέραν των προβλεπομένων ημερομηνιών, θα πρέπει να υποβάλλει έγγραφη αίτηση στην Υπηρεσία του Ο.Α.Ε.Δ. που ανήκει ο/η άνεργος/η, η οποία θα εξετασθεί από την Επιτροπή που θα ορισθεί με απόφαση του Διοικητή του Ο.Α.Ε.Δ. 13. ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΑΣΚΟΥΜΕΝΩΝ. Ο Ο.Α.Ε.Δ. θα

./.

καταβάλλει στους ασκούμενους για κάθε ημέρα και συνολικά όχι πλέον των 22 ημερών ανά μήνα: 30 ευρώ ανά ημέρα μικτά για τους Πτυχιούχους Α.Ε.Ι., Τ.Ε.Ι. ή ισότιμων τίτλων σπουδών. 25 ευρώ ανά ημέρα μικτά για τους διπλωματούχους Ι.Ε.Κ., απόφοιτους Λυκείου Γενικής Εκπαίδευσης, απόφοιτους Τ.Ε.Λ., Ε.Π.Λ., Τ.Ε.Ε. Β' κύκλου ή ισότιμων τίτλων σπουδών. Από την ως άνω ημερήσια αποζημίωση θα παρακρατείται ποσοστό 6,45% για ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και 1% κατά του επαγγελματικού κινδύνου, εφαρμοζόμενων των διατάξεων του άρθρου 18 του Ν. 2458/97 Φ.Ε.Κ. 15/Α/97 και του άρθρου 18 του Ν. 2874/2000. ...». Περαιτέρω, με την 14654/276/10.4.2008 κοινή υπουργική απόφαση προβλέπονται, μεταξύ άλλων τα εξής: «1. ΣΚΟΠΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ. Το πρόγραμμα αφορά στην τοποθέτηση 1.500 ανέργων ... ή καταρτιζομένων αντίστοιχα στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ για χρονική περίοδο δεκαοκτώ (18) μηνών. Σκοπός του προγράμματος είναι: - η απόκτηση εργασιακής εμπειρίας, η προσαρμογή των επαγγελματικών προσόντων στην εξέλιξη και τις ανάγκες της αγοράς εργασίας στον τομέα της ειδίκευσής τους, ανέργων πτυχιούχων Α.Ε.Ι., Τ.Ε.Ι., διπλωματούχων Ι.Ε.Κ., αποφοίτων Λυκείου Γενικής Εκπαίδευσης Τ.Ε.Λ., Ε.Π.Λ., Τ.Ε.Ε. Β' Κύκλου. 2. ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ. Η διάρκεια του προγράμματος ορίζεται στους δεκαοκτώ (18) μήνες, εκ των οποίων ένας (1) μήνας αφορά θεωρητική και πρακτική ενημέρωση, καθώς και εξοικείωση με το εργασιακό περιβάλλον, και δεκαεπτά (17) μήνες αφορούν τοποθέτηση σε θέσεις του τομέα της ειδίκευσής τους για απόκτηση εργασιακής εμπειρίας. ... 4. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΘΕΣΕΩΝ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΩΝ. Η κατανομή των θέσεων και των ειδικοτήτων για τις υπηρεσίες του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ θα καθορισθεί με απόφαση του Διοικητή του Ο.Α.Ε.Δ., ύστερα από πρόταση του Ι.Κ.Α.. Στην πρόταση αυτή είναι δυνατόν να υποδειχθούν για εκ νέου υπαγωγή στο πρόγραμμα αυτό όσοι παρακολούθησαν ή παρακολουθούν προηγούμενο πρόγραμμα Απόκτησης Εργασιακής Εμπειρίας στο Ι.Κ.Α.-Ε.Τ.Α.Μ. ... 9. ΩΡΑΡΙΟ – ΑΠΟΥΣΙΕΣ. Οι ασκούμενοι μπορούν να απουσιάσουν δικαιολογημένα ή

αδικαιολόγητα (χωρίς να τους καταβάλλεται αποζημίωση και χωρίς υποχρέωση παράτασης του προγράμματος) για σαράντα (40) εργάσιμες ημέρες, καθ' όλη τη διάρκεια του προγράμματος. Οι ασκούμενοι μπορούν να λάβουν άδεια διακοπών έως σαράντα (40) εργάσιμες ημέρες με αντίστοιχη παράταση του προγράμματος. Η εργασιακή τους εμπειρία δεν θα υπερβαίνει τις επτά (7) ώρες ημερησίως, τις πέντε (5) ημέρες την εβδομάδα (Δευτέρα έως Παρασκευή) και δεν θα πραγματοποιείται σε βραδινές ώρες (πλέον της 22ας). Σε περίπτωση που ο/η ασκούμενος/η ζητήσει άδεια παράτασης του προγράμματος (για λόγους υγείας, εγκυμοσύνης κ.λπ.), πέραν των προβλεπομένων ημερομηνιών, θα πρέπει να υποβάλλει έγγραφη αίτηση στην Υπηρεσία του Ο.Α.Ε.Δ. που ανήκει ο/η άνεργος/η, η οποία θα εξετασθεί από την Επιτροπή που θα ορισθεί με απόφαση του Διοικητή του Ο.Α.Ε.Δ. 10. ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ ΑΣΚΟΥΜΕΝΩΝ. Ο Ο.Α.Ε.Δ. επιβαρύνεται ανά ασκούμενο για κάθε ημέρα και συνολικά όχι πλέον των 22 ημερών ανά μήνα: 30 ευρώ ανά ημέρα για τους Πτυχιούχους Α.Ε.Ι., Τ.Ε.Ι. ή ισότιμων τίτλων σπουδών. 25 ευρώ ανά ημέρα για τους διπλωματούχους Ι.Ε.Κ., απόφοιτους Λυκείου Γενικής Εκπαίδευσης, απόφοιτους Τ.Ε.Λ., Ε.Π.Λ., Τ.Ε.Ε. Β' κύκλου ή ισότιμων τίτλων σπουδών. Στο σύνολο της επιβάρυνσης ανά ασκούμενο συμπεριλαμβάνεται η ημερήσια αποζημίωση συν την ασφαλιστική εισφορά (ποσοστό 6,45% για ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και 1% κατά του επαγγελματικού κινδύνου, εφαρμοζομένων των διατάξεων του άρθρου 18 του Ν. 2458/97 Φ.Ε.Κ. 15/Α/97 και του άρθρου 18 του Ν. 2874/2000). ...».

14. Επειδή, στην παρ. 1 του άρθρου 2 του αν.ν. 1846/1951 (Α' 179) ορίζεται ότι: «Στην ασφάλισιν του παρόντος νόμου υπάγονται υποχρεωτικώς και αυτοδικαίως ... α) (όπως η περίπτωση αυτή τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρ. 2 του ν. 4476/1965, Α' 103) Τα πρόσωπα τα οποία εντός των ορίων της χώρας παρέχουν κατά κύριον επάγγελμα εξηρημένην εργασίαν έναντι αμοιβής ως τοιαύτης νοούμενης

./.

και της παρεχόμενης δια λογαριασμόν Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου αδιαφόρως νομικής φύσεως της σχέσεως (δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου) ... γ) Οι μαθητευόμενοι ...». Περαιτέρω, στο τέλος του ως άνω άρθρ. 2 του αν.ν. 1846/1951 [και ειδικότερα στην παρ. 4 του άρθρου αυτού, η οποία προστέθηκε με το άρθρο 1 του ν.δ. 4104/1960 (Α' 147) και στη συνέχεια συμπληρώθηκε, μεταξύ άλλων, με την παρ. 4 του άρθρου 2 του ν. 2335/1995 (Α' 185), η οποία αντικαταστάθηκε αρχικώς με το άρθρο 18 του ν. 2458/1997 (Α' 15) και στη συνέχεια με την παράγραφο 6 του άρθρου 18 του ν. 3144/2003 (Α' 111)] ορίζεται ότι: «Στην ασφάλιση του ΙΚΑ και για τον κλάδο παροχών ασθένειας σε είδος, υπάγονται οι άνεργοι που δεν είναι ασφαλισμένοι σε οποιονδήποτε άλλο δημόσιο ασφαλιστικό οργανισμό και παρακολουθούν συγχρηματοδοτούμενα ή μη από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο Προγράμματα Επαγγελματικής Κατάρτισης και για όλη τη διάρκεια των προγραμμάτων αυτών». Περαιτέρω, στο άρθρο 18 του ν. 2874/2000 (Α' 286) ορίζεται ότι: «Οι συμμετέχοντες στα προγράμματα απόκτησης εργασιακής εμπειρίας ανέργων, που προβλέπονται από τη διάταξη της παραγράφου 15 του άρθρου 20 του ν. 2639/1998 (ΦΕΚ 205 Α') και υπάγονται στην ασφάλιση του κλάδου παροχών ασθενείας σε είδος του Ι.Κ.Α., σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 18 του ν. 2458/1997 (ΦΕΚ 15 Α'), υπάγονται από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου στην ασφάλιση του Ι.Κ.Α. και κατά του κινδύνου ατυχήματος. Ο υπολογισμός των καταβλητέων εισφορών γίνεται σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 18 του ν. 2458/1997».

15. Επειδή, κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 2 του αν. ν. 1846/1951, προϋπόθεση για την υπαγωγή στην ασφάλιση του ΙΚΑ (μετέπειτα ΙΚΑ-ΕΤΑΜ) με βάση τις διατάξεις αυτές είναι η παροχή εξαρτημένης εργασίας έναντι αμοιβής (ΣΤΕ 193, 889/2018, 2754, 3323/2017, 1291, 3691/2015, 1635, 3898/2014, 2919, 2924/2013, 2856/2012). Υφίσταται δε σχέση εξαρτημένης εργασίας

όταν οι συμβαλλόμενοι αποβλέπουν στην παροχή της εργασίας του μισθωτού για ορισμένο ή αόριστο χρόνο έναντι αμοιβής, ανεξάρτητα από τον τρόπο καθορισμού και καταβολής αυτής, χωρίς ευθύνη του μισθωτού για την επίτευξη ορισμένου αποτελέσματος και εφόσον ο μισθωτός, κατά την εκτέλεση της εργασίας του, τελεί σε εξάρτηση από τον εργοδότη του, η οποία εκδηλώνεται με το δικαίωμα του τελευταίου να ασκεί έλεγχο και εποπτεία ως προς τον τρόπο, τόπο και χρόνο παροχής της εργασίας και την επιμελή εκτέλεσή της και με την υποχρέωση του πρώτου να συμμορφώνεται στις αναγκαίες εντολές ή οδηγίες του εργοδότη (ΣτΕ 571-572/2020, 2194, 888-889/2018, 3132, 2754/2017, ΑΠ 195/2025, 13/2024, 9/2023). Αν συντρέχει η πιο πάνω προϋπόθεση της παροχής εξαρτημένης εργασίας έναντι αμοιβής, η οποία κρίνεται ενόψει των πραγματικών περιστατικών κάθε περίπτωσης, ανεξάρτητα από τον χαρακτηρισμό που προσδίδουν στη σχέση οι ενδιαφερόμενοι, η ασφάλιση του εργαζομένου στο ΙΚΑ (μετέπειτα ΙΚΑ-ΕΤΑΜ) είναι υποχρεωτική (ΣτΕ 193, 889/2018, 2754, 3323/2017, 3691/2015, 1635, 4104, 3898/2014, 2919, 2924/2013). Τούτο δε ακόμη και αν η παροχή εξαρτημένης εργασίας λαμβάνει χώρα στο πλαίσιο άκυρης ή μη νόμιμης σύμβασης, δεδομένου ότι, κατά την έννοια του άρθρου 2 παρ. 1 περ. α' του αν. ν. 1846/1951 προϋπόθεση για την υπαγωγή στην ασφάλιση του ΙΚΑ είναι η εν τοις πράγμασι παροχή εξαρτημένης εργασίας και όχι το νόμιμο ή μη της εργασιακής σχέσης (ΣτΕ 571-572/2020, πρβ. ΣτΕ 267/2013, 2266/2009, 4449/1995, 1318/1990, 1104/1963). Εξάλλου, κατά την έννοια των πιο πάνω διατάξεων της παρ. 4 του ίδιου άρθρου 2 του αν. ν. 1846/1951 (όπως η παρ. 4 συμπληρώθηκε, μεταξύ άλλων, κατά τα ήδη εκτεθέντα στη σκέψη 14, με την παρ. 4 του άρθρου 2 του ν. 2335/1995 η οποία αντικαταστάθηκε με το άρθρο 18 του ν. 2458/1997 και, στη συνέχεια, με το άρθρο 18 του ν. 3144/2003), δεν υπάγονται στην πλήρη ασφάλιση του ΙΚΑ αλλά μόνο στους κλάδους ασθένειας και κατά του κινδύνου του ατυχήματος του φορέα αυτού όσοι άνεργοι απασχολούνται με προέχοντα σκοπό την

απόκτηση εργασιακής εμπειρίας δυνάμει συμφωνητικών που συνάπτονται στο πλαίσιο προγραμμάτων του άρθρου 2 του ν. 2639/1998. Στο δικαστήριο δε, ενώπιον του οποίου άγεται διαφορά για την ασφαλιστική τακτοποίηση στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ απασχολούμενων σε νπδδ δυνάμει των ανωτέρω συμφωνητικών, εναπόκειται να κρίνει αν αποκλειστικός ή προέχων σκοπός της απασχόλησης είναι η παροχή εξαρτημένης εργασίας ή αν προέχων σκοπός της απασχόλησης είναι η απόκτηση εργασιακής εμπειρίας. Στην κρίση αυτή προβαίνει το επιλαμβανόμενο της πιο πάνω κοινωνικοασφαλιστικής διαφοράς διοικητικό δικαστήριο, αφού εκτιμήσει τα πραγματικά περιστατικά της συγκεκριμένης υπόθεσης, ανεξάρτητα από τον χαρακτηρισμό τον οποίο προσέδωσαν τα συμβαλλόμενα μέρη στη σχέση που τα συνδέει και ανεξάρτητα από το κύρος της μεταξύ τους συναφθείσας σύμβασης. Εφόσον δε κριθεί, ότι ο κατά τα ανωτέρω απασχολούμενος παρέχει εν τοις πράγμασι είτε αποκλειστικώς είτε προεχόντως εξαρτημένη εργασία (δηλαδή ότι προσφέρει παραγωγικό έργο προς όφελος του εργοδότη), ο ως άνω απασχολούμενος υπάγεται στην ασφάλιση του ΙΚΑ με βάση τις διατάξεις της περ. α' της παρ. 1 του άρθρου 2 του αν. ν. 1846/1951 και όχι με βάση τις πιο πάνω διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 2 του ίδιου αναγκαστικού νόμου (όπως η παρ. αυτή συμπληρώθηκε με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 2 του ν. 2335/1995, η οποία αντικαταστάθηκε με το άρθρο 18 του ν. 2458/1997, και, στη συνέχεια, με το άρθρο 18 του ν. 3144/2003), αφού οι τελευταίες αυτές ειδικές ρυθμίσεις διέπουν μόνο τις περιπτώσεις όπου ο απασχολούμενος εργάζεται με προέχοντα σκοπό την απόκτηση εργασιακής εμπειρίας και όχι την παραγωγή έργου προς όφελος του εργοδότη νπδδ. Περαιτέρω, εφόσον, κατά τα προεκτεθέντα, προϋπόθεση για την υπαγωγή στην ασφάλιση του ΙΚΑ συνιστά, κατά την έννοια του άρθρ. 2 παρ. 1 περ. α' του αν. ν. 1846/1951, η εν τοις πράγμασι παροχή εξαρτημένης εργασίας και όχι η ύπαρξη έγκυρης σύμβασης εξαρτημένης εργασίας ορισμένου ή αορίστου χρόνου, η κρίση διοικητικού δικαστηρίου

ότι απασχολούμενος σε νπδδ δυνάμει συμφωνητικού απόκτησης εργασιακής εμπειρίας στο πλαίσιο προγράμματος του άρθρου 20 του ν. 2639/1998 υπάγεται στην πλήρη ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ως εκ του ότι η απασχόλησή του δεν έχει, στην πραγματικότητα, ως προέχοντα σκοπό την απόκτηση εργασιακής εμπειρίας αλλά την παροχή εξαρτημένης εργασίας, δεν προϋποθέτει ούτε εμπειρέχει κρίση για την ύπαρξη έγκυρης σύμβασης εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου. Τούτου δε παρέπεται ότι η κρίση αυτή (περί της εν τοις πράγμασι παροχής εξαρτημένης εργασίας με συνέπεια την υπαγωγή στην πλήρη ασφάλιση του ΙΚΑ – ΕΤΑΜ) δεν αφορά το ζήτημα του κύρους της συναφθείσας σύμβασης απόκτησης εργασιακής εμπειρίας ούτε συνιστά σε καμία περίπτωση μετατροπή της σύμβασης αυτής σε σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου. Είναι, δηλαδή, αδιάφορο, όσον αφορά την υπαγωγή στην πλήρη ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, το αν η συναφθείσα σύμβαση ή οι διαδοχικώς συναφθείσες συμβάσεις αποτελούν άκυρες συμβάσεις εξαρτημένης εργασίας (λόγω μη συνδρομής των νόμιμων προϋποθέσεων για την πρόσληψη του μισθωτού στο Δημόσιο ή στον ευρύτερο δημόσιο τομέα) ή άκυρες διαδοχικές συμβάσεις ορισμένου χρόνου (λόγω παράβασης των διατάξεων του π.δ. 164/2004).

16. Επειδή, σύμφωνα με τα ανωτέρω γενόμενα δεκτά, ο πρώτος λόγος αναίρεσης, με τον οποίο προβάλλεται ότι η κρίση του δικάσαντος δικαστηρίου περί υπαγωγής του αναιρεσίβλητου στην πλήρη ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ από 17.2.2007 έως 28.11.2013 στηρίζεται στη νομική παραδοχή ότι μεταξύ των αντίδικων μερών υφίσταται σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου και κατ' επέκταση αποτελεί κρίση η οποία προϋποθέτει την ανεπίτρεπτη συνταγματικώς μετατροπή της σύμβασης απόκτησης εργασιακής εμπειρίας ανέργων σε σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου, στηρίζεται σε εσφαλμένη νομική προϋπόθεση. Τούτο δε διότι η κρίση του δικάσαντος δικαστηρίου περί υπαγωγής του αναιρεσίβλητου στην πλήρη ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ δεν

προϋποθέτει την ύπαρξη έγκυρης σύμβασης εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου, ισχύουσας κατά το ανωτέρω χρονικό διάστημα, αλλά την εν τοις πράγμασι παροχή εξαρτημένης εργασίας, και, επομένως, η κρίση του δικάσαντος δικαστηρίου περί υπαγωγής του αναιρεσίβλητου στην πλήρη ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ δεν συνιστά ανεπίτρεπτη κατά το άρθρο 103 παρ. 8 του Συντάγματος μετατροπή συμφωνητικών περί απόκτησης εργασιακής εμπειρίας ανέργων, συναφθέντων μετά την έναρξη ισχύος του π.δ. 164/2004, σε σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου. Συνεπώς, ο λόγος αυτός αναιρέσης πρέπει να απορριφθεί.

17. Επειδή, με τον δεύτερο λόγο αναιρέσης προβάλλεται ότι η κρίση του δικάσαντος δικαστηρίου, όσον αφορά τη φύση της απασχόλησης του αναιρεσίβλητου στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ κατά το πιο πάνω χρονικό διάστημα, πάσχει, διότι δεν αιτιολογείται νομίμως. Ισχυρίζεται δε ο αναιρεσείων ασφαλιστικός φορέας ότι το δικάσαν δικαστήριο προέβη στον χαρακτηρισμό της υφιστάμενης κατά το επίμαχο χρονικό αυτό διάστημα εργασιακής σχέσης ως σχέσης εξαρτημένης εργασίας χωρίς προηγουμένως να εκφέρει, ως όφειλε, αιτιολογημένη κρίση ότι η σύμβαση που είχε συναφθεί μεταξύ του αναιρεσειόντος και του αναιρεσίβλητου για το εν λόγω χρονικό διάστημα δεν αποτελούσε σύμβαση μαθητείας εμπίπτουσα στις ειδικές ρυθμίσεις των άρθρων 2 παρ. 4 του αν. ν. 1846/1951 και 18 του ν. 2874/2000, αλλά σύμβαση μη γνήσιας μαθητείας.

18. Επειδή, ο δεύτερος λόγος αναιρέσης πρέπει να απορριφθεί ως στηριζόμενος σε εσφαλμένη προϋπόθεση, διότι το δικάσαν δικαστήριο νομίμως αιτιολόγησε την κρίση του ως προς το μόνο κρίσιμο εν προκειμένω ζήτημα, ως προς το ζήτημα, δηλαδή, ότι ο αναιρεσίβλητος απασχολήθηκε στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ κατά το χρονικό διάστημα από τις 17.2.2007 έως τις 28.11.2013 παρέχοντας εξαρτημένη εργασία, προκειμένου να στηρίξει την περαιτέρω κρίση του ότι ο αναιρεσίβλητος υπαγόταν κατά το άρθρο 2 παρ. 1 περ. α' του αν. ν. 1846/1951, στην ασφάλιση του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, σύμφωνα με τα ανωτέρω εκτεθέντα. Ειδικότερα,

το δικάσαν δικαστήριο νομίμως προέβη στον χαρακτηρισμό της φύσης της παρεχόμενης από τον αναιρεσίβλητο εργασίας στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ως εργοδότη κατά το χρονικό διάστημα από τις 17.2.2007 έως τις 28.11.2013 ως εξαρτημένης εργασίας, αφού προηγουμένως εκτίμησε τις συνθήκες απασχόλησης, όπως αυτές περιγράφονται στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση και εμπίπτουν στην έννοια της εξαρτημένης εργασίας (πενθήμερη απασχόληση από Δευτέρα έως Παρασκευή για 7 ώρες ημερησίως, έναντι αμοιβής, με δικαίωμα λήψης άδειας) και αφού δέχθηκε ότι η απασχόληση του αναιρεσίβλητου στο ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, ως εργοδότη, είχε ως προέχοντα σκοπό την απόκτηση εργασιακής εμπειρίας μόνο κατά τους πρώτους 18 μήνες, οι οποίοι αποτελούσαν, κατά το δικάσαν διοικητικό εφετείο, το απαιτούμενο χρονικό διάστημα για την απόκτηση της εμπειρίας αυτής ενώ, αντιθέτως, κατά το επίμαχο χρονικό διάστημα από τις 17.2.2007 έως 28.11.2013 που έπεται του αναγκαίου, κατά την κρίση του δικάσαντος δικαστηρίου, χρονικού διαστήματος για την ολοκλήρωση της επαγγελματικής κατάρτισης και της απόκτησης της εμπειρίας, αποκλειστικός σκοπός είχε καταστεί πλέον η παροχή εξαρτημένης εργασίας για την εκτέλεση παραγωγικού έργου προς όφελος του πιο πάνω εργοδότη.

19. Επειδή, τέλος, με τον τρίτο λόγο αναίρεσης προβάλλεται ότι η κρίση του δικάσαντος διοικητικού εφετείου ότι ο αναιρεσίβλητος τελούσε σε σχέση εξαρτημένης εργασίας με το ΙΚΑ-ΕΤΑΜ ως εργοδότη από 17.2.2007 έως 28.11.2013 είναι εσφαλμένη, διότι από κανένα στοιχείο του φακέλου δεν προέκυπτε ότι μεταξύ του εν λόγω νπδδ και του αναιρεσίβλητου υφίστατο τέτοια σχέση. Ο λόγος αυτός αναίρεσης, όπως διατυπώνεται, δεν θέτει νομικό ζήτημα αλλά αμφισβητεί την ανέλεγκτη αναιρετικώς εκτίμηση των αποδείξεων από το δικαστήριο της ουσίας. Συνεπώς, ο λόγος αυτός αναίρεσης πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος.

20. Επειδή, κατόπιν τούτων, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να

./.

Θυροκλήση
31.3.2026
[Signature]

απορριφθεί.

Διά ταύτα

Απορρίπτει την αίτηση. Και

Επιβάλλει σε βάρος του αναιρεσίοντος e-ΕΦΚΑ τη δικαστική δαπάνη του αναιρεσίβλητου, η οποία ανέρχεται στα τετρακόσια εξήντα (460) ευρώ.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 7 Νοεμβρίου 2024 και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση της 18ης Μαρτίου 2026.

Η Πρόεδρος του Α' Τμήματος

5/5/26
Ο Γραμματέας

[Signature]
Αννα Καλογεροπούλου

[Signature]
Νικόλαος Αθανασίου
ΜΑΡΙΑ ΚΟΥΜΟΥΤΣΑΚΟΥ
ΔΙΚ. ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ

ΣΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ

Εντέλλεται προς κάθε δικαστικό επιμελητή να εκτελέσει όταν του το ζητήσουν την παραπάνω απόφαση, τους Εισαγγελείς να ενεργήσουν κατά την αρμοδιότητά τους και τους Διοικητές και τα άλλα όργανα της Δημόσιας Δύναμης να βοηθήσουν όταν τους ζητηθεί.

Η εντολή πιστοποιείται με τη σύνταξη και την υπογραφή του παρόντος.

Αθήνα, 3/4/2026

Η Πρόεδρος του Α' Τμήματος *

Ο Γραμματέας

[Signature]
Αννα Καλογεροπούλου

[Signature]
Νικ. Αθανασίου

